

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Συνοπτική παρουσίαση της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την πρόταση κανονισμού για τον eu-LISA

[Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης είναι διαθέσιμο στην αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα στον δικτυακό τόπο του ΕΕΠΔ www.edps.europa.eu]

(2017/C 386/06)

Από την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης («eu-LISA») το 2011, έχει ανατεθεί σταδιακά στον eu-LISA η λειτουργική διαχείριση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS), του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις και του Eurodac. Έπειτα από τέσσερα έτη λειτουργίας, η Επιτροπή διενήργησε συνολική αξιολόγηση. Το αποτέλεσμα ήταν να υποβληθεί στις 29 Ιουνίου 2017 η πρόταση κανονισμού σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης.

Κύριος σκοπός της εν λόγω πρότασης είναι να ανατεθούν στον eu-LISA τα ακόλουθα καθήκοντα: i) η λειτουργική διαχείριση των υφιστάμενων και των μελλοντικών συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, ii) η ανάπτυξη ορισμένων πτυχών της διαλειτουργικότητας των εν λόγω συστημάτων, iii) η διενέργεια ερευνητικών δραστηριοτήτων και δοκιμαστικών σχεδίων και iv) η ανάπτυξη, διαχείριση και φιλοξενία ενός κοινού συστήματος ΤΠ για ομάδα κρατών μελών που επιλέγουν σε εθελούσια βάση μια κεντρική λύση για την υλοποίηση των τεχνικών πτυχών της νομοθεσίας της ΕΕ περί αποκεντρωμένων συστημάτων στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Η πρόταση για τον eu-LISA εντάσσεται στο πλαίσιο μιας ευρύτερης διαδικασίας για την ενίσχυση της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων και της εσωτερικής ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με στόχο την ανταπόκριση σε συγκεκριμένες προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας. Πράγματι, επί του παρόντος βρίσκονται στο στάδιο της διαπραγμάτευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο διάφορες νομοθετικές προτάσεις (το σύστημα εισόδου/εξόδου, το Eurodac, το ευρωπαϊκό σύστημα πληροφοριών και αδειας ταξιδιού, το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου για υπηκόους τρίτων χωρών). Οι εν λόγω νομοθετικές προτάσεις αναθέτουν στον eu-LISA τη λειτουργική διαχείριση των προαναφερθέντων συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας.

Ο ΕΕΠΔ, υπό την ιδιότητά του επίσης ως εποπτικής αρχής του eu-LISA, συνιστά η πρόταση για τον eu-LISA να συνοδεύεται από λεπτομερή εκτίμηση επιπτώσεων όσον αφορά το δικαίωμα στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων, τα οποία κατοχυρώνονται με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

Ο ΕΕΠΔ υπενθυμίζει επίσης ότι δεν υπάρχει επί του παρόντος νομικό πλαίσιο για τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας της ΕΕ. Κατά συνέπεια, ο eu-LISA θα είναι σε θέση να αναπτύξει τις δράσεις υλοποίησης μόνον εάν θεσπιστεί σχετικό νομικό πλαίσιο.

Τέλος, ο ΕΕΠΔ διατηρεί επιφυλάξεις ως προς τη δυνατότητα του eu-LISA να αναπτύξει και να φιλοξενεί μια κοινή κεντρική λύση για συστήματα ΤΠ μεγάλης κλίμακας που είναι καταρχήν αποκεντρωμένα. Η αρχιτεκτονική κάθε συστήματος ΤΠ μεγάλης κλίμακας της ΕΕ καθορίζεται με σαφήνεια σε συγκεκριμένη νομική βάση και δεν μπορεί να τροποποιηθεί με συμφωνία ανάθεσης μεταξύ του eu-LISA και ομάδας κρατών μελών. Οποιαδήποτε τροποποίηση της αρχιτεκτονικής ενός συστήματος μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με την αλλαγή της κατάλληλης νομοθετικής βάσης, εφόσον έχουν προηγηθεί εκτίμηση επιπτώσεων και μελέτες σκοπιμότητας.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (εφεξής «eu-LISA») ιδρύθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁾. Ο κανονισμός αναθέτει στον eu-LISA τη λειτουργική διαχείριση σε κεντρικό επίπεδο του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (εφεξής «SIS II») (2) και του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (εφεξής «VIS») (3). Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 603/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (4), με τον οποίο ανατέθηκε επιπλέον στον eu-LISA η διαχείριση του Eurodac.
2. Η Επιτροπή διενήργησε αξιολόγηση (5) του eu-LISA το 2016, μετά την παρέλευση τεσσάρων ετών από την έναρξη της επιχειρησιακής λειτουργίας του. Ως αποτέλεσμα της εν λόγω αξιολόγησης, διαπιστώθηκε η ανάγκη βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της λειτουργίας του eu-LISA. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή εξέδωσε στις 29 Ιουνίου 2017 πρόταση κανονισμού σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (6) (εφεξής «πρόταση για τον eu-LISA»).
3. Επιπλέον, η Επιτροπή έχει ξεκινήσει από το 2016 μια διαδικασία ευρύτερου προβληματισμού σχετικά με τους πιθανούς τρόπους βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της διαχείρισης και της χρήσης των δεδομένων, τόσο για τους σκοπούς της διαχείρισης των συνόρων όσο και για σκοπούς ασφάλειας. Η διαδικασία αυτή οδήγησε την Επιτροπή στην έκδοση ανακοίνωσης με τίτλο «Πιο Ισχυρά και Έξυπνα Συστήματα Πληροφοριών για τα Σύνορα και την Ασφάλεια» (7) και της τελικής έκθεσης της ομάδας εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου για τα συστήματα πληροφοριών και τη διαλειτουργικότητα (8), καθώς και της έβδομης έκθεσης προόδου προς την κατεύθυνση μιας αποτελεσματικής και πραγματικής Ένωσης ασφάλειας (9), με προτάσεις για την ανάθεση νέων καθηκόντων και, κατ' επέκταση, νέας εντολής στον eu-LISA.
4. Πριν από τη δημοσίευση της πρότασης για τον eu-LISA, ζητήθηκε ανεπίσημα η γνώμη του ΕΕΠΔ, ο οποίος και υπέβαλε στην Επιτροπή ανεπίσημες παρατηρήσεις, οι οποίες ελήφθησαν υπόψη μόνον εν μέρει.
5. Σκοπός της πρότασης για τον eu-LISA είναι να επεκτείνει την εντολή του Οργανισμού με:
 - την παροχή της δυνατότητας λειτουργικής διαχείρισης των υφιστάμενων και των μελλοντικών συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης,
 - τη διασφάλιση της ποιότητας των δεδομένων σε όλα τα συστήματα ΤΠ μεγάλης κλίμακας τα οποία διαχειρίζεται ο eu-LISA,
 - την ανάπτυξη των δράσεων που είναι αναγκαίες για να καταστεί δυνατή η διαλειτουργικότητα των συστημάτων,
 - τη διενέργεια ερευνητικών δραστηριοτήτων για τη λειτουργική διαχείριση συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας,
 - τη διενέργεια δοκιμαστικών σχεδίων, αποδείξεων αρχών και δραστηριοτήτων δοκιμών,

(1) ΕΕ L 286 της 1.11.2011, σ. 1.

(2) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1987/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τη δημιουργία, τη λειτουργία και τη χρήση του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II) (ΕΕ L 381 της 28.12.2006, σ. 4) και απόφαση 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 2007, σχετικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II) (ΕΕ L 205 της 7.8.2007, σ. 63).

(3) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 767/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2008, για το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS) και την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ κρατών μελών για τις θεωρήσεις μικρής διάρκειας (κανονισμός VIS) (ΕΕ L 218 της 13.8.2008, σ. 60).

(4) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 603/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα και σχετικά με αιτήσεις της αντιπαραβολής με τα δεδομένα Eurodac που υποβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και η Ευρωπόλ για σκοπούς επιβολής του νόμου και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (ΕΕ L 180 της 29.6.2013, σ. 1).

(5) Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (eu-LISA), COM(2017) 346 της 29.6.2017.

(6) Πρόταση κανονισμού σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1987/2006 και της απόφασης 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1077/2011, COM(2017) 352 final της 29.6.2017.

(7) COM(2016) 205 final της 6.4.2016.

(8) <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=32600&no=1>

(9) COM(2017) 261 final της 16.5.2017.

- την παροχή υποστήριξης και συμβουλών σε κράτη μέλη και στην Επιτροπή σχετικά με τη σύνδεση των εθνικών συστημάτων με το κεντρικό σύστημα,
 - την ανάπτυξη, διαχείριση και φιλοξενία ενός κοινού συστήματος ΤΠ για ομάδα κρατών μελών που επιλέγουν σε εθελούσια βάση μια κεντρική λύση για την υλοποίηση των τεχνικών πτυχών της νομοθεσίας της ΕΕ περί αποκεντρωμένων συστημάτων στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.
6. Ο ΕΕΠΔ θα αναλύσει πρώτα τις κύριες συστάσεις που αφορούν την πρόταση για τον eu-LISA. Οι κύριες αυτές συστάσεις αντιπροσωπεύουν τα σημαντικότερα ζητήματα τα οποία εντόπισε ο ΕΕΠΔ και τα οποία θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας. Οι πρόσθετες συστάσεις αφορούν τα σημεία για τα οποία ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι απαιτούνται διευκρινίσεις, περαιτέρω πληροφορίες ή ήσσονος σημασίας τροποποιήσεις. Η διάκριση αυτή θα συνδράμει τον νομοθέτη ώστε να δώσει προτεραιότητα στα σημαντικά ζητήματα στα οποία αναφέρεται η παρούσα γνωμοδότηση.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

23. Έπειτα από προσεκτική ανάλυση της πρότασης για τον eu-LISA, ο ΕΕΠΔ διατυπώνει τις ακόλουθες συστάσεις:
- να διενεργηθεί ή να καταστεί διαθέσιμη λεπτομερής εκτίμηση επιπτώσεων προκειμένου να διευκολυνθεί η αξιολόγηση του αντίκτυπου που θα έχει η πρόταση για τον eu-LISA στα θεμελιώδη δικαιώματα, ιδίως όσον αφορά τη μνησία που γίνεται στη συγκέντρωση όλων των συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας της ΕΕ σε έναν οργανισμό, λαμβανομένου παράλληλα υπόψη του ευρύτερου νομικού πλαισίου, συμπεριλαμβανομένων των υπό εξέλιξη νομοθετικών προτάσεων σχετικά με τα συστήματα ΤΠ μεγάλης κλίμακας,
 - να διαγραφούν οι υφιστάμενες αναφορές που σχετίζονται με τη διαλειτουργικότητα στην πρόταση για τον eu-LISA,
 - να διαγραφεί η διάταξη που επιτρέπει την τροποποίηση της αρχιτεκτονικής του συστήματος βάσει της συμφωνίας ανάθεσης μεταξύ του eu-LISA και ομάδας κρατών μελών.
24. Πέρα από τις βασικές επιφυλάξεις που επισημαίνονται ανωτέρω, οι συστάσεις του ΕΕΠΔ στην παρούσα γνωμοδότηση αφορούν τις ακόλουθες πτυχές της πρότασης για τον eu-LISA:
- τα στατιστικά στοιχεία που παράγονται από το σύστημα,
 - την εσωτερική παρακολούθηση,
 - τη διαχείριση κινδύνων ασφάλειας των πληροφοριών,
 - τους ρόλους του ΕΕΠΔ και του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων.
25. Ο ΕΕΠΔ είναι διαθέσιμος για την παροχή περαιτέρω συμβουλών σχετικά με την πρόταση για τον eu-LISA, καθώς και σχετικά με οποιαδήποτε κατ' εξουσιοδότηση ή εκτελεστική πράξη που θα εκδοθεί δυνάμει της εν λόγω πρότασης κανονισμού και η οποία μπορεί να έχει αντίκτυπο στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Βρυξέλλες, 9 Οκτωβρίου 2017.

Giovanni BUTTARELLI

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων